

Πολιτική ανταγωνισμού

Ο κύριος στόχος των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) αποσκοπεί στην πρόληψη των περιορισμών και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, όπως η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, οι περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες και οι συγχωνεύσεις και εξαγορές σε περίπτωση που μειώνουν τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, απαγορεύονται οι κρατικές ενισχύσεις οι οποίες οδηγούν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, αλλά είναι δυνατόν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις να γίνονται δεκτές.

Νομική βάση

- Τα άρθρα 101 έως 109 ΣΛΕΕ και το πρωτόκολλο αριθ. 27 σχετικά με την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό, τα οποία διασαφηνίζουν ότι η μη νόθευση του ανταγωνισμού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·
- ο κανονισμός συγκεντρώσεων (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου) και οι εκτελεστικές διατάξεις του [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής]·
- τα άρθρα 37, 106 και 345 ΣΛΕΕ, όσον αφορά τις δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς και τα άρθρα 14, 59, 93, 106, 107, 108 και 114 ΣΛΕΕ, όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες, τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος· το πρωτόκολλο αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος· το άρθρο 36 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στόχοι

Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί βασικό εργαλείο για την υλοποίηση μιας ελεύθερης, δυναμικής και λειτουργικής εσωτερικής αγοράς και την προώθηση της γενικότερης οικονομικής ευημερίας. Ο ανταγωνισμός επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ παράλληλα τις ενθαρρύνει να προσπαθούν να προσφέρουν τα καλύτερα προϊόντα στις χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Αυτό με τη σειρά του αποτελεί κινητήρια δύναμη για την καινοτομία και τη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη. Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ εφαρμόζεται επίσης σε επιχειρήσεις εκτός ΕΕ που δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά. Οι κοινωνικές, οικονομικές, γεωπολιτικές και τεχνολογικές αλλαγές θέτουν προκλήσεις για την πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ.

Το 2020, η Επιτροπή δρομολόγησε συνολική επανεξέταση των κανόνων της ΕΕ για την [αντιμονοπωλιακή νομοθεσία](#), τις [συγχωνεύσεις](#) και τις [κρατικές ενισχύσεις](#). Τον Νοέμβριο του 2021, η [Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με μια πολιτική ανταγωνισμού κατάλληλη για νέες προκλήσεις](#) στην οποία συνοψίζονται τα βασικά στοιχεία της εν λόγω επανεξέτασης. Επιπλέον, στην ανακοίνωση επισημαίνεται ο τρόπος με τον οποίο η επανεξέταση της πολιτικής συμβάλλει στην προώθηση της

ανάκαμψης της ΕΕ μετά την πανδημία, και στη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής εσωτερικής αγοράς, με στόχο την [εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας](#) και την [επιτάχυνση της ψηφιακής μετάβασης](#).

Σε μια ολοένα και πιο ψηφιοποιημένη οικονομία, χρειάζονται νέα εργαλεία για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων προκλήσεων. Η [πράξη για τις ψηφιακές αγορές](#), η οποία οριστικοποιήθηκε από τους συννομοθέτες τον [Σεπτέμβριο του 2022](#), έχει ως στόχο να διατηρήσει τις ψηφιακές αγορές δίκαιες και διεκδικήσιμες, ενώ εισάγει εκ των προτέρων ρύθμιση για τις λεγόμενες επιγραμμικές πλατφόρμες ρυθμιστών της πρόσβασης. Έχει δρομολογηθεί σειρά άλλων πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανοιχτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ σε παγκόσμιο πλαίσιο. Για παράδειγμα, ο νέος [κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις](#) επιδιώκει να αντιμετωπίσει πιθανές στρεβλωτικές επιπτώσεις των ξένων επιδοτήσεων στην ενιαία αγορά, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων και των συγκεντρώσεων.

Καθώς η συζήτηση για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα απέκτησε εξέχουσα θέση, η [έκθεση Draghi](#), η οποία δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο του 2024, πρότεινε μια νέα προσέγγιση της πολιτικής ανταγωνισμού, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι κανόνες ανταγωνισμού είναι κατάλληλοι για το εξελισσόμενο επιχειρηματικό τοπίο και να στηριχθούν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να επεκταθούν ώστε να ανταγωνίζονται σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ εξακολουθούν να εφαρμόζονται αυστηρά. Η προσέγγιση δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην προώθηση της καινοτομίας, καθώς και στην ενίσχυση της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η [επιστολή ανάθεσης καθηκόντων](#) της προέδρου της Επιτροπής κ. φον ντερ Λάιεν προς την αρμόδια Επίτροπο υπογράμμισε την ανάγκη «εκσυγχρονισμού της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ, ώστε να διασφαλιστεί ότι στηρίζει τις ευρωπαϊκές εταιρείες ώστε να καινοτομούν, να ανταγωνίζονται και να ηγούνται παγκοσμίως».

Εργαλεία της πολιτικής ανταγωνισμού

Σε γενικές γραμμές, η εργαλειοθήκη της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, τις κρατικές ενισχύσεις και τις δημόσιες επιχειρήσεις και υπηρεσίες. Στόχος της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας είναι η αποκατάσταση των συνθηκών ανταγωνισμού, π.χ. σε περίπτωση δημιουργίας συμπράξεων ή κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Τα προληπτικά μέτρα περιλαμβάνουν τον έλεγχο των συγκεντρώσεων και τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι έλεγχοι των συγκεντρώσεων προλαμβάνουν πιθανές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού αξιολογώντας εκ των προτέρων εάν μια πιθανή συγκέντρωση ή εξαγορά θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο περιοριστικό του ανταγωνισμού. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις αποσκοπούν στην πρόληψη της αδικαιολόγητης κρατικής παρέμβασης, όταν η προτιμησιακή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή τομέων στρεβλώνει, ή ενδέχεται να στρεβλώσει, τον ανταγωνισμό και επηρεάζει αρνητικά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) έχουν ιδιαίτερη σημασία για τους καταναλωτές και υπόκεινται σε ειδικούς κανόνες στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων, με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, του υψηλού επιπέδου ποιότητας, της ασφάλειας, της οικονομικής προσιτότητας και της ίσης μεταχείρισης.

A. Πλήρης απαγόρευση των περιοριστικών του ανταγωνισμού συμφωνιών (άρθρο 101 ΣΛΕΕ)

Η αθέμιτη σύμπραξη μεταξύ εταιρειών στρεβλώνει τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού και βλάπτει τους καταναλωτές και άλλες επιχειρήσεις. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όπως οι συμπράξεις, απαγορεύονται και καθίστανται αυτοδικαίως άκυρες. Ωστόσο, κάποιες συμφωνίες μπορεί να εξαιρούνται, εάν συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής εμπορευμάτων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου. Για τη χορήγηση εξαιρέσεων θα πρέπει οι καταναλωτές να λαμβάνουν ένα δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, ενώ οι συμφωνίες δεν θα πρέπει να επιβάλλουν περιττούς περιορισμούς ή να αποσκοπούν στην κατάργηση του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των προϊόντων που αφορούν. Αντί να χορηγούνται κατά περίπτωση, οι εξαιρέσεις αυτές διέπονται συνήθως από τους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία.

Οι κανονισμοί αυτοί καλύπτουν ομάδες παρόμοιων, ειδικών συμφωνιών οι οποίες έχουν συνήθως συγκρίσιμες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Τον Μάιο του 2022, η Επιτροπή [εξέδωσε](#) τον αναθεωρημένο [κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία των κάθετων συμφωνιών](#). Η Επιτροπή [επανεξέτασε](#) επίσης τους δύο [οριζόντιους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία](#) σε συνδυασμό με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές.

Τέλος, ορισμένες συμφωνίες δεν θεωρούνται παραβάσεις εάν είναι ήσσονος σημασίας και έχουν μικρό αντίκτυπο στην αγορά (αρχή [de minimis](#)). Τέτοιες συμφωνίες θεωρούνται συχνά χρήσιμες για τη συνεργασία μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Τον Φεβρουάριο του 2024, η Επιτροπή [εξέδωσε](#) αναθεωρημένη ανακοίνωση για τον ορισμό της αγοράς, η οποία αποτελεί την πρώτη αναθεώρηση της ανακοίνωσης από το 1997. Περιλαμβάνει τον ορισμό των αγορών σε υποθέσεις συμπράξεων και συγκεντρώσεων. Ευθυγραμμίζει την καθοδήγηση με τις νέες πραγματικότητες της αγοράς, όπως οι ψηφιακές αγορές, και με τις εξελίξεις σχετικά με την πρακτική που εφαρμόζει η Επιτροπή στις υποθέσεις της και στη νομολογία της ΕΕ, και διευρύνει σημαντικά την έννοια της «σχετικής αγοράς».

B. Απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης (άρθρο 102 ΣΛΕΕ)

[Σύμφωνα](#) με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), ως δεσπόζουσα θέση νοείται η «θέση οικονομικής ισχύος που κατέχει μια επιχείρηση, πράγμα που της επιτρέπει να εμποδίζει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην οικεία αγορά και της προσφέρει, σε σημαντικό βαθμό, τη δυνατότητα ανεξάρτητης, έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της και τελικά των καταναλωτών, συμπεριφοράς». Η δεσπόζουσα θέση αξιολογείται σε σχέση με το σύνολο ή σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς.

Η δεσπόζουσα θέση δεν συνιστά από μόνη της παραβίαση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού της ΕΕ, και οι κάτοχοι τέτοιων θέσεων επιτρέπεται να ανταγωνίζονται σε αξιοκρατική βάση. Ωστόσο, η δεσπόζουσα θέση συνεπάγεται για μια επιχείρηση την ειδική ευθύνη να διασφαλίζει ότι η συμπεριφορά της δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Παραδείγματα συμπεριφοράς που θα ισοδυναμούσαν με κατάχρηση

δεσπόζουσας θέσης περιλαμβάνουν τον καθορισμό τιμών σε επίπεδο κάτω του κόστους (θήρευση), τη χρέωση υπερβολικών τιμών, τις πρακτικές δέσμευσης και ομαδικής πώλησης, και την άρνηση συνεργασίας με ορισμένους ομολόγους.

Επιπλέον, η [πράξη για τις ψηφιακές αγορές](#) καθορίζει ειδικές υποχρεώσεις για τις λεγόμενες επιγραμμικές πλατφόρμες ρυθμιστών της πρόσβασης. Μόλις μία τέτοια οντότητα οριστεί ως ρυθμιστής της πρόσβασης από την Επιτροπή, θα πρέπει να συμμορφωθεί με ορισμένες υποχρεώσεις ή απαγορεύσεις όσον αφορά ορισμένες συμπεριφορές, όπως προβλέπεται στη νομοθεσία (όπως η αυτοπροτίμηση, η προεγκατάσταση και η δεσμευμένη πώληση ορισμένων προϊόντων λογισμικού κ.λπ.). Οι εν λόγω υποχρεώσεις είναι συμπληρωματικές των γενικών κανόνων ανταγωνισμού, οι οποίοι εξακολουθούν να ισχύουν. Σχεδόν αμέσως μετά την έναρξη ισχύος των υποχρεώσεων, η Επιτροπή κίνησε αρκετές [έρευνες](#) για περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

Γ. Έλεγχος των συγκεντρώσεων

Σύμφωνα με τον κοινοτικό κανονισμό συγκεντρώσεων [[Κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 139/2004](#)], οι συγκεντρώσεις που ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά (άρθρο 2 παράγραφος 3). Η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με τις σχεδιαζόμενες συγκεντρώσεις, εάν η προκύπτουσα επιχείρηση υπερβαίνει ορισμένα όρια (οι αποκαλούμενες «συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση»). Εάν δεν φτάνονται τα αναμενόμενα αυτά όρια, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν να επανεξετάζουν τις συγκεντρώσεις. Οι κανόνες για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων ισχύουν και για εταιρείες που εδρεύουν εκτός ΕΕ, εφόσον αυτές δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά. Η διαδικασία εξέτασης ενεργοποιείται όταν αποκτάται έλεγχος επί άλλων επιχειρήσεων (άρθρο 3 παράγραφος 1). Μετά την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων της συγκέντρωσης στον ανταγωνισμό, η Επιτροπή μπορεί να την εγκρίνει ή να την απορρίψει, ή μπορεί να χορηγήσει έγκριση, η οποία υπόκειται σε ορισμένους όρους και υποχρεώσεις (άρθρο 8). Δεν πραγματοποιείται συστηματικός και εκ των υστέρων έλεγχος ούτε διαχωρισμός συνδεδεμένων επιχειρήσεων.

Μετά από μακρά διαδικασία [επανεξέτασης](#) που ξεκίνησε το 2014, η Επιτροπή [τροποποίησε](#) τον εκτελεστικό κανονισμό για τις συγκεντρώσεις και την ανακοίνωση σχετικά με την απλοποιημένη διαδικασία. Οι νέοι κανόνες τέθηκαν σε ισχύ τον Σεπτέμβριο του 2023. Ειδικές περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή να εξετάσει οποιαδήποτε συγκέντρωση δεν έχει κοινοτική διάσταση [καθορίστηκαν](#) περαιτέρω σε ανακοίνωση της Επιτροπής της 26ης Μαρτίου 2021.

Δ. Απαγόρευση κρατικών ενισχύσεων (άρθρο 107 ΣΛΕΕ)

Το άρθρο 107 ΣΛΕΕ περιέχει γενική απαγόρευση των κρατικών ενισχύσεων, προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη χορήγηση επιλεκτικών πλεονεκτημάτων σε ορισμένες επιχειρήσεις. Απαγορεύονται όλες οι άμεσες ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη (π.χ. μη επιστρεφόμενες επιδοτήσεις, δάνεια με ευνοϊκούς όρους,

φορολογικές απαλλαγές, εισφοροαπαλλαγές, εγγυήσεις δανείων), καθώς και η παροχή οποιουδήποτε παρόμοιου πλεονεκτήματος.

Η ΣΛΕΕ αφήνει περιθώρια για τη χορήγηση ορισμένων εξαιρέσεων από την εν λόγω γενική απαγόρευση, εφόσον μπορούν να δικαιολογηθούν από συγκεκριμένους γενικούς στόχους πολιτικής, για παράδειγμα αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών διαταραχών, ή για λόγους κοινού ευρωπαϊκού συμφέροντος. Κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19, η Επιτροπή ενέκρινε το [προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις](#) για την αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών διαταραχών που προκλήθηκαν από την πανδημία. Το πλαίσιο έχει ήδη [καταργηθεί σταδιακά](#). Τον Μάρτιο του 2022, η Επιτροπή ενέκρινε [προσωρινό πλαίσιο αντιμετώπισης της κρίσης](#), το οποίο έκτοτε [διευρύνθηκε περαιτέρω](#), επιτρέποντας στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν την ευελιξία που προβλέπεται από τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη της οικονομίας στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Τον Μάρτιο του 2023, η Επιτροπή μετέτρεψε περαιτέρω το [προσωρινό πλαίσιο σε προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης](#), προσθέτοντας μέτρα για την προώθηση στήριξης σε τομείς που είναι καίριας σημασίας για τη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών, σύμφωνα με το [βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας](#). Κατά συνέπεια, με την προσθήκη νέων στόχων, η ουσία της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ υφίσταται επί του παρόντος ριζικές αλλαγές, οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν παρέκκλιση από την πρακτική των δεκαετιών.

Στο παρελθόν είχαν ληφθεί παρόμοια μέτρα στο πλαίσιο [της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης](#) για την πρόληψη σοβαρών αρνητικών δευτερογενών επιπτώσεων για ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα λόγω της πτώχευσης ενός μεμονωμένου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε σχεδιαζόμενη κρατική ενίσχυση, εκτός εάν καλύπτονται από γενική απαλλαγή κατά κατηγορία (όπως ορίζεται στον [κανονισμό της Επιτροπής για την απαλλαγή κατά κατηγορία όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις](#)) ή εφαρμόζεται η αρχή de minimis. Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης μπορούν να εφαρμοστούν μόνο εάν η Επιτροπή έχει χορηγήσει έγκριση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η Επιτροπή θεώρησε ότι η προτιμηση φορολογική μεταχείριση επιλεγμένων εταιρειών συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση. Πολλές από τις υποθέσεις αυτές υπόκεινται επί του παρόντος σε νομική έρευνα από το ΔΕΕ. Η Επιτροπή έχει την εξουσία να ανακτά ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις.

Από το 2021, η Επιτροπή έχει ολοκληρώσει σειρά επισκοπήσεων σχετικά με διάφορες πτυχές της πολιτικής της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, από τις οποίες προέκυψαν, μεταξύ άλλων, οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας, η αναθεωρημένη [ανακοίνωση σχετικά με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων για σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος \(ΣΕΚΕΕ\)](#) και οι [αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση των επενδύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου](#). Από το 2018, κάθε χρόνο [εγκρίνεται](#) περίπου ένα ΣΕΚΕΕ.

Τον Μάρτιο του 2025, η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της σχετικά με τη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, ανακοίνωσε την πρόθεσή της να απλουστεύσει τους κανόνες για

τις κρατικές ενισχύσεις με τη θέσπιση νέου πλαισίου: το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία. Στόχος είναι η επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η στήριξη της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας και η διασφάλιση επαρκούς ικανότητας για την κατασκευή καθαρών τεχνολογιών στην Ευρώπη.

Ε. Δημόσιες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος

Σε κάποια κράτη μέλη, ορισμένες βασικές υπηρεσίες (π.χ. ηλεκτρισμός, ταχυδρομεία και σιδηροδρομικές μεταφορές) εξακολουθούν να παρέχονται από δημόσιες επιχειρήσεις ή από επιχειρήσεις που ελέγχονται από δημόσιες αρχές. Οι υπηρεσίες αυτές θεωρούνται δημόσιες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και υπόκεινται σε ειδικούς κανόνες εντός του πλαισίου της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Στο άρθρο 36 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επίσης αναγνωρίζεται η πρόσβαση των πολιτών της Ένωσης στις ΥΓΟΣ.

Επιβολή

Η αυστηρή και αποτελεσματική επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση της επίτευξης των στόχων της πολιτικής ανταγωνισμού. Η Επιτροπή είναι το κύριο όργανο με αρμοδιότητα τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των κανόνων αυτών, και διαθέτει ευρείες εξουσίες ελέγχου και επιβολής. Ωστόσο, ο [κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου](#) επιτρέπει τον ενισχυμένο ρόλο επιβολής των εθνικών αρχών ελέγχου του ανταγωνισμού και των δικαστηρίων, ο οποίος ενισχύθηκε με την [οδηγία \(ΕΕ\) 2019/1](#). Ο συντονισμός των εθνικών και ενωσιακών αρχών επιβολής υποστηρίζεται από το [Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού](#) (ΕΔΑ), στο οποίο η Επιτροπή, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια συνεργάζονται για να διασφαλίζουν την αποτελεσματική επιβολή και τη συνεπή εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ. Η διαδικασία συνεργασίας καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου και ενισχύθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2019/1 (ΕΔΑ +).

Στον τομέα της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, η [οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης](#) εκδόθηκε το 2014 για να παρέχει καλύτερη προστασία στους φορείς της αγοράς που έχουν ζημιωθεί από απαγορευμένες συμφωνίες (καρτέλ και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης), και να παράσχει καλύτερη προστασία στους καταναλωτές. Διευκολύνει τη διαδικασία για την επίτευξη επανόρθωσης ζημίας.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Όσον αφορά την πολιτική ανταγωνισμού, ο κυριότερος ρόλος του Κοινοβουλίου είναι ο έλεγχος των εκτελεστικών οργάνων. Ο Επίτροπος Ανταγωνισμού εμφανίζεται περισσότερες από μία φορές κατά τη διάρκεια του έτους ενώπιον της [Επιτροπής Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής \(ECON\)](#) του Κοινοβουλίου, προκειμένου να δώσει εξηγήσεις για την προσέγγιση που υιοθετείται και να συζητήσει μεμονωμένες αποφάσεις. Όσον αφορά τη θέσπιση νομοθεσίας για την πολιτική ανταγωνισμού, το Κοινοβούλιο συμμετέχει συνήθως μόνο μέσω της διαδικασίας διαβούλευσης. Ωστόσο, μπορεί να εφαρμοστεί και η συνήθης νομοθετική διαδικασία, όπως για παράδειγμα για την έκδοση των προαναφερθεισών οδηγιών σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης

και με τα μέτρα ενίσχυσης των εθνικών αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών (οδηγία ΕΔΑ+).

Το Κοινοβούλιο εξακολουθεί να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην πολιτική ανταγωνισμού και τις εργασίες της Επιτροπής στον τομέα αυτόν. Η ειδική [Ομάδα Εργασίας Ανταγωνισμού \(CWG\) της ECON](#) και τα ετήσια ψηφίσματα του Κοινοβουλίου σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής για την πολιτική ανταγωνισμού παρέχουν πολιτική συμβολή και καθοδήγηση για τη διαμόρφωση της άποψης του Κοινοβουλίου σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των προκλήσεων της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ.

Κατά τη διάρκεια της ένατης κοινοβουλευτικής περιόδου (2019-2024), η ομάδα εργασίας της επιτροπής ECON εξέτασε και συζήτησε με εμπειρογνώμονες και εκπροσώπους άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ θέματα όπως οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών της ΕΕ, τα εμπόδια στον ανταγωνισμό μέσω της κοινής ιδιοκτησίας από θεσμικούς επενδυτές, η αποκλιμάκωση των δραστηριοτήτων και η πολιτική ανταγωνισμού, η πολιτική ανταγωνισμού των ΗΠΑ όσον αφορά τις ψηφιακές αγορές, ο αντίκτυπος του Brexit, οι υπηρεσίες υποδομών υπολογιστικού νέφους, το προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις μετά την επίθεση κατά της Ουκρανίας, ζητήματα ανταγωνισμού στον τομέα της ενέργειας, οι πτυχές ανταγωνισμού της πράξης για τις ψηφιακές αγορές, ο αναθεωρημένος ορισμός των σχετικών αγορών, καθώς και το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και οι γενικές απαλλαγές κατά κατηγορία της Επιτροπής.

Marcel Magnus
11/2025